

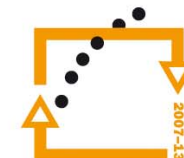
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- **Datum:** 30. 12. 2012
- **Projekt:** Využití ICT techniky především v uměleckém vzdělávání
- **Registrační číslo:** CZ.1.07/1.5.00/34.1013
- **Číslo DUM:** VY_32_INOVACE_269
- **Škola:** Akademie - VOŠ, Gymn. a SOŠUP Světlá nad Sázavou
- **Jméno autora:** Eva Bernadová
- **Název sady:** Obecná a buněčná biologie pro gymnázium
- **Název práce:** **Sinice** (*prezentace power-point*)
- **Předmět:** biologie
- **Ročník:** I. ročník čtyřletého gymnázia
- **Studijní obor:** 79-41-K/41 gymnázium
- **Časová dotace:** 1 vyučovací hodina

- **Vzdělávací cíl:** Žák bude schopen popsat stavbu buněk sinic, vysvětlit jejich metabolismus a strategie výživy. Bude znát význam sinic z hlediska ekologického i z pohledu člověka.
- **Pomůcky:** notebook nebo stolní počítač s připojením k internetu
- **Inovace:** Posílení mezipředmětových vztahů, využití multimediální techniky využití ICT.

Sinice

Cyanobacteria

Stavba těla sinic

- buňky sinic žijí samostatně nebo tvoří kolonie
- sinice nemají bičíky a jsou uzavřeny ve slizovém pouzdru
- často se pohybují klouzáním po povrchu, drkavým pohybem nebo rotací vláken
(http://www.youtube.com/watch?v=ICm_UZd8IKk – pohyb sinice Oscillatoria)
- na povrchu je cytoplasm. membrána + zpravidla čtyřvrstevná buněčná stěna
- DNA je uložena volně v cytosolu
- syntéza bílkovin probíhá na ribozomech
- rozmnožují se nepohlavně, příčným dělením, dělením kolonií

Nakresli svou buňku sinice:

Význam sinic

Co o sinicích víte? Zkuste uvést informace do sloupců:

- klady

- zápory

Z jakých pohledů můžeme sinice posuzovat?

Metabolismus

- sinice jsou fotoautotrofní organismy
- jejich fotosyntéza je stejná jako u zelených rostlin

(fotosyntetizující pigmenty: chlorofyl a + karoten, fykoerytrin, fykocyanin,

pigmenty jsou lokalizovány na thylakoidech,

zdroj vodíku a elektronů : voda, uvolňují kyslík)

- mnohé ze sinic mají heterocysty a umí fixovat vzdušný dusík

Vývoj sinic

- sinice se objevují na Zemi před cca 2,5 - 3,5 miliardami let
- nejstarší důkaz jejich výskytu tvoří tzv. stromatolity
- *Listuj na webu a zjisti:*
  1. *Co je to stromatolit*
  2. *Je možné najít na Zemi i recentní stromatolity?*

Odpovědi najdete např. na těchto stránkách:

- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Stromatolit>
- <http://sagan.blog.cz/0807/puvod-zivota-3-4>   zalistuj doprostřed stránky

Nebezpečí sinic

- Sinice vytváří mnoho látek, z nichž některé mohou ohrozit zdraví lidí. Tyto tzv. cyanotoxiny způsobují různé alergie a ekzémy, při dlouhodobém kontaktu i poškození jater a nervových buněk, mohou spouštět rakovinné bujení atd.
- Nebezpečné je (hlavně pro děti) koupání ve vodě s tzv. vodním květem. Kontakt se sinicemi může způsobit podráždění kůže a alergické reakce
- K většímu poškození organismu může dojít při konzumaci kontaminované vody, obzvláště pokud by člověk pil tuto vodu opakovaně nebo ve větších množstvích.

Vodní květ

<http://www.stranypotapecske.cz/teorie/sinice.asp>

vzniká výskytem
některých
sladkovodních
sinic
ve stojatých
či mírně
tekoucích
vodách

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:River_Cam_green.JPG

Microcystis aeruginosa

- nejrozšířenější a jedna z nejnebezpečnějších sinic našich jezer a rybníků
- koloniální druh

KOUKNI SEM:

http://www.fytoplankton.cz/fytofoto.php?fyto_foto=0165

Aphanizomenon flos-aquae

- vláknitá mírně toxická sinice
- mezi buňkami vláken jsou ke konci vegetačního období zřetelné trvalé spory
  - akinety

KOUKNI SEM:

http://www.fytoplankton.cz/fytofoto.php?fyto_foto=0227

Anabaena flos-aquae

- další vláknitá sinice tvořící vodní květ
- ve vláknech patrné heterocysty (fixace vzdušného dusíku)

KOUKNI SEM:

http://www.fytoplankton.cz/fytofoto.php?fyto_foto=0173

Anabaena planctonica

- rovná vlákna

KOUKNI SEM:

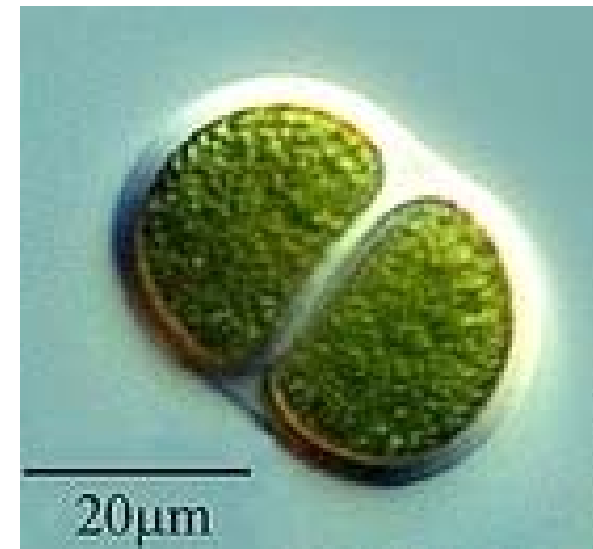
http://www.fytoplankton.cz/fytofoto.php?fyto_foto=0125

Symbióza sinic

- sinice vstupují do symbiozy
  - s houbami (lichenismus),
  - s mechorosty (jatrovkami a hlevíky)
  - kapradinami (rod Azola)
  - s nahosemennými rostlinami (Cycas aj.)

Obr. rod *Chroococcus* (častý fykobiont v lišejnících) →

- Symbiózu tvoří i s některými živočichy (např. s prvoky či s houbovci)

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Chroococcus1.jpg>, licence CC

Nostoc

- žije ve vodě i na vlhké zemi mezi mechem
- v Číně a Japonsku je považován za lahůdku

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cyanobacteria_-_Nostoc_commune_-_geograph.org.uk_-_1470398.jpg?uselang=cs, autor Leirich Rig

Spirulina

- vyskytuje se v tropických jezerech
- v okolí Čadského jezera v Africe z ní prý připravují výborné sušené placky
(prý, ale na vepřo-knedlo to určitě nemá☺)

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Spirul2.jpg>, licence CC

Význam sinic - shrnutí

● klady

- produkce kyslíku
- účastníci symbiózy
- zúrodňování rýžových polí (vázáni vzdušného dusíku)
- potrava (velký podíl bílkovin – až 50% sušiny)
- fytoterapie (léčivá bahna)

● zápory

- produkce cyanotoxinů
- tvorba vodního květu

Z jakých pohledů můžeme sinice posuzovat? Z hlediska člověka či přírody

Sinice nejsou hloupé potvůrky...

- Planktonní sinice vytvářející vodní květ mají ve svých buňkách plynové měchýřky, které jim umožňují regulovat svou pozici ve vodním sloupci.
- Pokud je jeden den nádrž plná sinic a druhý den je jich výrazně méně, může to být tím, že si sinice zahrály na „miniponorky“ a sestoupily do hlubších vrstev.
- Navštivte např.
<http://svetvedy.cz/vodni-kvety-nevoni/>

Dodatek

(aneb co se ještě nevešlo...)

- Cyanobakteria i sinice mají ve svém jméně zafixovanou barvu svých buněk .

Kdo je vlastně sinný?

- Sinice mohou působit jako výrazný geologický činitel. Spolupodílí se na vzniku travertinu.

Co je to travertin?

- A to ještě o sinicích určitě není všechno, takže pokud něco zajímavého objevíte, dejte určitě vědět ...

Prameny a literatura:

- ZÁVODSKÁ, Radka. *Biologie buněk: základy cytologie, bakteriologie, virologie*. 1. vyd. Praha: Scientia, 2006, 160 s. ISBN 80-869-6015-3.
- www.commons.wikimedia.org
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/>
- www.fytoplankton.cz
- <http://sagan.blog.cz/0807/puvod-zivota-3-4>
- <http://www.sinicearasy.cz/134/Cyanobacteria>
- <http://www.stranypotapecske.cz/teorie/sinice.asp>
- <http://svetvedy.cz/vodni-kvety-nevoni/>
- *Všechny uveřejněné odkazy [cit. 30-12-2012] .*
- *Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY-SA (www.creativecommons.cz).*
- *Materiály jsou určeny pro bezplatné používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.*
- *Všechna neocitovaná autorská díla jsou dílem autora.*